

Sposoby kształtowania pojęć u dzieci w wieku przedszkolnym

Dziecko poznaje otoczenie, a więc przedmioty w przestrzeni i w czasie bezpośrednio zmysłami w powiązaniu z działaniem, dlatego też podstawowymi metodami w kształtowaniu pojęć matematycznych i logicznych są metody czynne: samodzielnych doświadczeń, metoda kierowania własną działalnością dziecka, metoda zadań stawianych dziecku przez nauczyciela, metoda ćwiczeń. One to prowadzą do utrwalania pojęć i nabywania umiejętności. Ważne też jest, aby bezpośrednie spostrzeżenia w działaniu dziecka były wiązane ze słowem, jako symbolem świata materialnego; tą drogą rozwiną się wyobrażenia i procesy myślowe dziecka. Dlatego też metodom czynnym muszą towarzyszyć metody percepcyjne (oglądowe) i słowne (m.in. rozmowy, opowiadania, zagadki). Wśród metod percepcyjnych opartych na bezpośrednim spostrzeganiu i przeżywaniu w kontakcie z otoczeniem materialnym przydatne są metody obserwacji i pokazu, uprzystępnianie sztuki – ułatwiają dziecku rozumienie i przeżywanie treści.

Wymienione wyżej metody znajdują zastosowanie w takich formach pracy jak:

- różnego rodzaju zabawy i gry dydaktyczne
- zajęcia zorganizowane przez nauczyciela z całą grupą lub małym zespołem dzieci
- czynności samoobsługowe
- kontakty okolicznościowe
- spacer, wycieczki, uroczystości

W wieku przedszkolnym dominującą aktywnością dziecka jest działanie, głównie zabawa. Dziecko tą drogą zdobywa część swoich umiejętności, wiadomości o otaczającym je świecie.

Zabawy powinny rozbudzać wyobraźnię, aktywność poznawczą, artystyczną. Poprzez odpowiednio dobrane zabawy dostarczamy dziecku obszerny zestaw wiadomości i pobudzamy je do dalszego poszukiwania, eksperymentowania. Bogate i różnorodne zabawy matematyczne, dydaktyczne mają istotne znaczenie w rozwoju pojęć u dzieci.

Zabawy, gry dydaktyczne najczęściej wykorzystujemy do utrwalania posiadanych już przez dzieci wiadomości i pojęć. Proces rozwiązywania zadania wiąże się często z dużym wysiłkiem umysłowym, jednak chęć osiągnięcia poprawnego wyniku wyzwala w dziecku chęć działania, poszukiwania, by w końcu przynieść radość i satysfakcję.

Kolejnym sposobem kształtowania się pojęć u dzieci jest zadawanie przez nie pytań. W wieku 3 – 6 lat i dłużej dzieci często stawiają pytania, bo żywo biorą udział w tym, co się dokoła nich dzieje i chcą zdobywać nowe informacje. Pytania służą też dzieciom do nawiązywania kontaktów z innymi.

Zadawanie pytań jest dla dzieci czymś naturalnym, muszą je zadawać, jeśli mają się nauczyć, jak dostosować się do złożonego i zmiennego otoczenia. Ważna więc jest rola rodzica, nauczyciela pełniących rolę pośrednika w procesie zdobywania wiedzy o świecie, gromadzenia jej.

W rozszerzaniu słownika dzieci, rozwijaniu ich wyobraźni, pamięci, uwagi, myślenia nie może zabraknąć pracy z książką, obrazkiem, historyjką obrazkową. Dobrego materiału do rozmowy może dostarczyć nam odpowiednio dobrany tekst literacki dostosowany do wieku dziecka.

Spośród różnych sposobów zdobywania przez dziecko informacji, wiedzy, gromadzenia nowych i utrwalania już zdobytych pojęć najsilniejsze emocje wzbudzają samodzielne doświadczenia związane z czynnościami życia codziennego, przenoszone na grunt zabaw tematycznych.

Sposobów kształtowania pojęć jest wiele, ale to jak ten proces będzie przebiegał u dzieci w dużej mierze zależy od rodzica i nauczyciela. To oni powinni rozbudzać aktywność poznawczą i stymulować rozwój myślenia dziecka już od wczesnych lat przedszkolnych. Wiek przedszkolny jest ważnym okresem w ogólnym procesie rozwoju dziecka. Znając możliwości dzieci, uwzględniając ich właściwości rozwojowe, psychologiczne prawidłowości rozwoju powinni tak pokierować procesem dydaktycznym, by przyniósł on oczekiwane efekty nauczania i rozwoju dziecka.

OPRACOWAŁA : Agata Klaczek

BIBLIOGRAFIA

1. Al-Khamisy D. *Rozwój pojęć przyrody nieożywionej dzieci sześciolletnich* Warszawa , Wydawnictwo „ŻAK”
2. Gruszczyk - Kolczyńska E., Zielińska E. *Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli* Warszawa WSiP
3. Kielar – Turska M *Jak pomagać dziecku w poznawaniu świata* Warszawa, WSiP